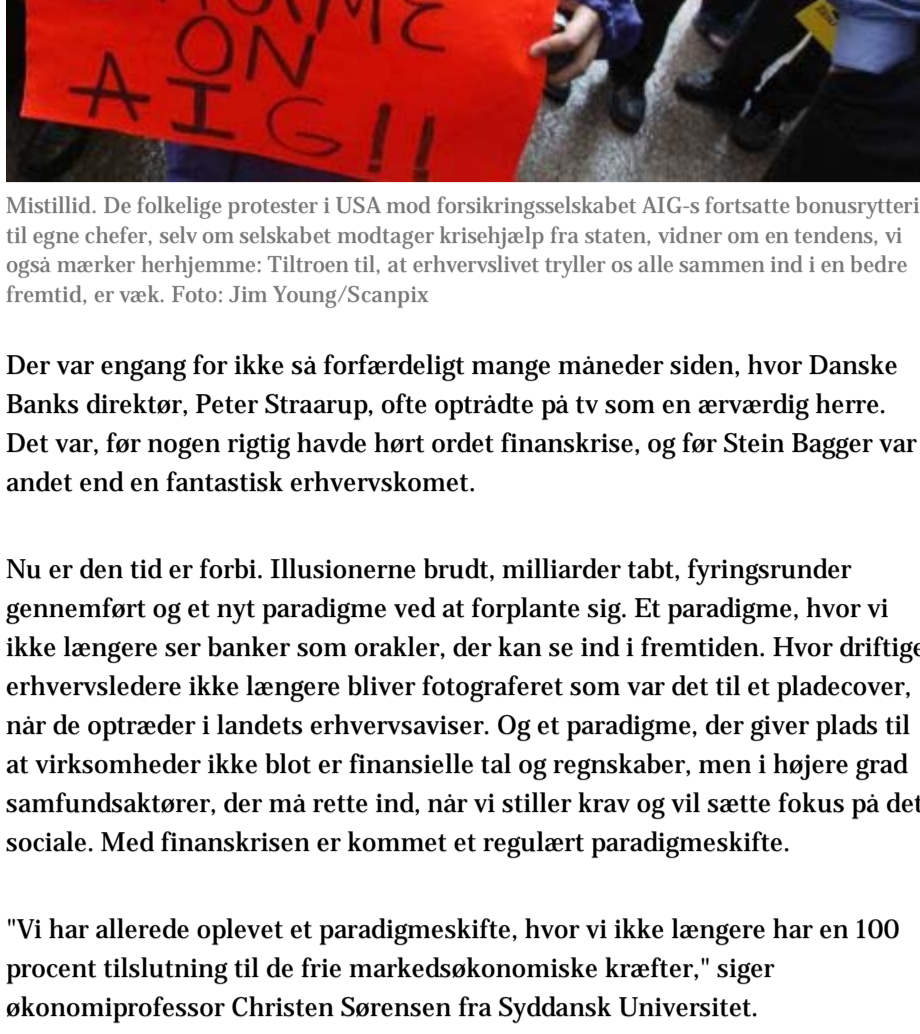

Fra driftige orakler til kriminelle amatører

Finanskrisen er ikke blot et spørgsmål om arbejdspladser, finanskrak og priser. Det er et paradigmeskifte, der vil give os en helt ny måde at opfatte bankerne, erhvervslivet og finanssektoren på. Krisen vil ændre det økonomiske system og har for altid odelagt vores tillid til mænd i jakkesæt. For va driftige orakler - i dag er de kriminelle amatører. Nu er det os, der har magten

Mistillid. De folkelige protester i USA mod forsikringselskabet AIG's fortsatte bonusstyrter til egne chefer, selv om selskabet modtager krisehjælp fra staten, vidner om en tendens, vi også mærker herhjemme: Tilliden til, at erhvervslivet trykkes alle sammen ind i en bende fremtid, er væk. Foto: Jim Young/Scamip

Der var engang for ikke så forfærdeligt mange måneder siden, hvor Danske Banks direktør, Peter Straarup, ofte optrådte på tv som en ærverdlig herre. Det var, før nogen rigtig havde hørt ordet finanskrise, og før Stein Bagger var andet end en fantastisk erhvervsokomet.

Nu er den tid er forbi. Illusionerne brudt, milliarder tabt, fyringsrunder gennemført og et nyt paradigme ved at forplante sig. Et paradigme, hvor vi ikke længere ser banker som orakler, der kan se ind i fremtiden. Hvor driftige erhvervsledere ikke længere bliver fotografert som var det til et glædecover, når de optræder i landets erhvervsaviser. Og et paradigme, der giver plads til at virksomheder ikke blot er finansielle tal og regnskaber, men i højere grad samfundskaktører, der må rette ind, når vi stiller krav og vil sætte fokus på det sociale. Med finanskrisen er kommet et reguleret paradigmeskifte.

"Vi har allerede oplevet et paradigmeskifte, hvor vi ikke længere har en 100 procent tilslutning til de frie markedsøkonomiske kræfter," siger økonomiprofessor Christen Sørensen fra Syddansk Universitet.

"Nu vil der komme en langt større forståelse for, at vi må styre den frie økonomi. Den holdning vil forplante sig bredt i paradigme og i medierne. Danskerne vil ikke være næsegrus bunding for erhvervslivet, som man har oplevet de sidste mange år. Det har jo vist sig, at de ikke kan trylle. Den måde, man har brugt bankøkonomer som orakler på landsdækkende tv, har været direkte landskadelig, men det ændrer sig radikalt nu. Spørgsmålet er blot, hvor længe det holder."

Det er et synspunkt, den bedrageridømte iværksætter og forfatter til bogen Understrøm Klaus Riskjær Pedersen kan tilslutte sig. Men fra hans nuværende position har han lidt svært ved at bedømme om paradigmeskiftet også har ramt ham som tidligere erhvervsmand.

"Nu sidder jeg jo altså i Sender Omme Statsfængsel, så jeg har lidt svært ved at vurdere, hvordan folk reagerer på mig efter finanskrisen. Men jeg har bemærket, at danskerne har fået et meget mere realistisk syn på, hvordan man driver forretning," siger Klaus Riskjær Pedersen.

"Selve målet for det, vi søger, er rykket radikalt. Tidligere talte vi om bonus pater - bedsteborgeren - som den store mand i samfundet. De rige. Men med denne krise kommer vi ind og taler om materien af det, erhvervslivet laver - hvad vil de egentlig, og hvad er deres værdier? Det bliver den helt store forskel."

Selvansagelse
Vinteren over har der i USA været en selvansagelse i gang både hos medierne og i finansverden, men i særlig grad har den almindelige amerikanske befolkning krævet erhvervslederes hoveder på et fad, mens der på Island har været en decideret lynchstemning mod regeringen og landets bankdirektører. Helt så voldsomt har danskerne ikke reageret, men en i en gallupundersøgelse for nyligt fremgik det, at 80 procent af danskerne mener, at bankerne selv har bragt sig i den svære økonomiske situation, og lige så mange mener, at det skal have konsekvenser for lederne i bankverden. Danskerne er markant mindre autoritetstro, og nu beskylder de bankerne for at have gamlet med deres penge og været ude efter hurtige og billige gevinster.

Kristian Andersen er seniorkonsulent i konsulentbureauet Reputation, der monitorerer bankernes omdomme og brands. Han bekræfter, at bankernes brand har lidt voldsomme tab.

"Vi måler løbende virksomheders omdomme i den danske befolkning, og disse virksomheders omdomme er ikke gået ram forbi de sidste par måneder," siger Kristian Andersen.

"Når vores globale omdømmemålinger for 2009 kommer ud om en månedes tid, bliver det meget interessant at se, hvor hårdt finanskrisen har tæret på bankernes omdomme. Både i Danmark, men især også på andre markeder som det amerikanske, hvor banksektoren har været ramt endnu hårdere. Tillidsэлементet til finanssektoren har jo været ekstremt i fokus i kraft af en række sager som Roskilde Bank-sagen og den heftige debat om topchefernes lønninger."

Men debatten har været lang tid undervejs, mener økonomiprofessor Christen Sørensen fra Syddansk Universitet

"I de sidste mange år har der nærmest ikke været sat spørgsmålstegn ved, om markedsøkonomi kunne have nogen som helst bagside. Man har ukriftisk brugt Cepos og banker som eksperter og endda talt om 'krisefri økonomi' - sikke noget vrøvl," siger Christen Andersen.

"Professionelle økonomer har altid vidst, at bankerne ikke er kloge end aber. Det er jeg heller ikke, når jeg skal forudsige renteudvikling og valutakurser. Der er behov for en seriøs eftertanke ikke mindst i medierne, men jeg har meget lidt tillid til den intellektuelle reserve."

Peter Kjær er institutleder på Institut for Organisation, Institution og Ledelse på Copenhagen Business School. Han har undersøgt erhvervsjournalistikken fra 60'erne og op til i dag, og for ham at se kom der en vigtig ændring af måden at anvende erhvervsjournalistikken op gennem 90'erne.

"Fra at have et blik for erhvervslivets brede rolle i samfundet og det samfundsøkonomiske, gik man langsomt over til at anlægge et meget renere snit på det finansielle," forklarer Peter Kjær.

"Fokus kom til at rette sig mod kursusudviklinger, nøgletal og hvilke firmaer, der har gjort det godt, mens man tidligere så meget mere på arbejdspladsen og beskæftigelse, og det handlede meget om, hvad det betød for Danmarks industrielle fremtid. Det var også i denne periode, aktieanalytikere kom til at fylde medierne, og de forstår virksomheder alene som finansielle størrelser."

Det betyder ikke nødvendigvis, at den kritiske journalistik forsvandt fra medierne. Men vinklerne ændrede sig. Vi var inde i en enestående vækstfase, og det betød blandt andet, at man i 90'erne og 00'erne nærmest holdt op med at diskutere alternative økonomiformer eller socioøkonomi.

"Der har ikke været stillet spørgsmål ved, om vi skal have en markedsøkonomi. Selv om der har været en rig debat om globaliseringen, har ingen været uenig i globaliserings konsekvenser, og generelt har der været en voldsom skepsis over for, at staten skulle have mere at skulle have sagt," siger Peter Kjær og påpeger, at paradigmeskiftet også er ved at slå igennem i erhvervsjournalistikken.

"Men det var indtil i sommer. Ikke alene har vi siden i sommer talt om nye handlingsperspektiver, men vi har også set nye tendenser i journalistikken, hvor man begynder at se på historier om, hvad virksomheder producerer, om det at miste sit arbejde, om virksomheders rolle i verden, om værdier og ansvar."

Der er en særlig grund til, at netop denne finansielle krise vil ramme bankdirektører og erhvervsledere ekstra hårdt. Krisen har nemlig fåt langt ind i vores private liv, og overallt, hvor vi kommer, vil vi blive konfronteret med dem. Det mener forfatter, symbolanalytiker og reklamemand Knud Romer.

Vi skal på casino
"Hvis jeg går hen på Østebjørnet i Store Kongens Gade, ligger der kun et par forkløede oste tilbage i diskene, og min grøntkranter er ved at lukke, fordi han ikke kan få fornyet sin kassekredit på 50.000 kroner. Alt sammen fordi Danske Bank har spillet på casino med Stein Bagger for 350 millioner kroner," fortæller Knud Romer. Og det er den slags direkte erfaringer, der er motoren i et hvert paradigmeskifte.

"Almindelige danskere har simpelthen lidt et voldsomt illusionsbrud i forhold til banker. På præcis samme måde som det illusionsbrud, der satte sig igennem over for medieverdenen og reklamerne i begyndelsen af 90'erne, da befolkningen lærte koderne at kende på de platforme. Man så pludselig reklamer som reklame, og nu ser man banker som banker. For var det overmenneskelige institutioner, der var fuldkommen anonyme, hvor du ikke havde noget at skulle have sagt - du har været helt underlagt deres kalkule, og du har ikke haft nogen kritisk bevidsthed om det, de foretager sig, men pludselig ved du, at de ikke har styr på noget som helst, og deres ydelse er nul kroner værd."

Efter den anden bankpakke, der sendte 100 milliarder i bankernes retning, har vi ifølge Knud Romer også fået del i bankerne i symbolsk forstand.

"Det er vores penge, de låner ud, og det kan give os en følelse af, at vi nu har nogle krav og har noget at skulle have sagt. Derfor har den kritiske indstilling, man har haft over for pampelønninger, nu vist sig over for bankdirektørerne. De har mistet deres ophøjede status, og Danske Banks slogan, 'gør det du er bedst til - det gør vi', har ramt dem selv som en hammer i hovedet."

Knud Romer er dog nervøs for, at paradigmeskiftet blev en illusorisk. Det ændrer næppe de reelle vilkår, folk sidder med, men han, og folks mulighed for at gøre noget andet er ikke tilstede. "Magten ligger jo stadig hos banken, så længe det er dem, der administrerer vores penge."

Men sådan ser Klaus Riskjær Pedersen ikke på paradigmeskiftet. I sin nye debatbog, Understrøm, der består af flere hundrede små såkaldte 'Reading Pieces', som fremskriver samfundsudviklingen, skriver han:

"En af de få, men store styrker ved markedsøkonomien er, at hvis noget går galt, så kommer regningen - og så kan man fejlkorrigerer. Det er det verdenssyn, jeg har - det er jo ikke sikkert, det er sandt, men jeg tror på kvaliteten i mennesket og det store i mennesket."

Ifølge Riskjær Pedersen er der et tale om så markant et paradigmeskifte, at det trækker langt videre end blot vores personlige forhold til folk i jakkesæt. Kimen til at ændre hele det økonomiske system er lagt.

"Den brede befolkning er desillusioneret. De har jo nærmest betragtet Danske Bank på lige fod med Nationalbanken, og sådan har Danske Bank også opført sig, men nu er hele det fundament væk, og befolkningen kan tage magten tilbage," siger Klaus Riskjær Pedersen.

"Og befolkningens kvalitetsideal er allerede blevet meget større. Man ser ikke længere regnskaber som finansielle tal og numre - heller ikke samfundsregnskabet. Vi ser i højere og højere grad på det sociale regnskab. Den samme holdning vil slå igennem i erhvervslivet - i dag er erhvervslivet jo ikke længere styret af rige private kapitalister, men i realiteten private fondet og pensionskasser. Det vil sige os alle sammen."

For Riskjær er det kun en positiv udvikling.

"For når befolkningen bliver vakt, kommer de store forandringer. Et paradigmeskifte kan ikke og bliver aldrig skabt ovenfra - de, der sidder øverst, vil altid beskytte det bestående. Sådan er det - det er jo dem selv. Men det er den proces, vi er igennem med finanskrisen. Den kan blive afsættet for en helt ny holdningsdannelse. Det styrende system tvinges nu til at opføre sig anderledes, og så ryger bonus pateren - sådan har det altid været, når paradigmer skifter. Det er også dem, der ryger ud af historiebøgerne. Købmændene vil dø og innovatorerne overleve. Det vil være et tab at miste en iværksætter som Aamund, der forsøger at sparke nye døre ind og ændre samfundet. Men det vil ikke være et tab at miste en som Flemming Østergaard, for han er bare en købmand. Derfor er finanskrisen ikke kun noget skidt."

Man skal være registreret bruger for at skrive kommentarer på information.dk. Som registreret bruger får du også mulighed for at tilføje dig ryhedsvorene m.m. [Tilføj dig her](#)

Kommentarer

Stig Larsen 21. marts, 2009 # Stående kommentar?

Sikken mange penge, og nogen skifter endda efternavn undervejs.

Orla Schantz 21. marts, 2009 # Stående kommentar?

Med al ære og respekt, Lasse Lavrsen, så er det her doven journalistik og forudsigelig Information stof.

Det må du kunne gøre bedre!

Et paradigme-skift anes først EFTER det er sket (læs din Thomas Kuhn).

Altså: Du skal have noget til weekend-udgaven. Hey, finanskrisen ændrer vores syn på kapitalismen. Big deal.

Du ringer til Christen Sørensen, der i hele sit voksne liv har været en slags SF'er og han siger det, han altid nok sagt: Kapitalismen er ikke 100 pct fejlt! Hvem har nogensinde påstået det? Selv Warren Buffet er kritisk kapitalist!

Du griber røret til en anden (og MEGET "quotable") gut) Knud Romer, der efter års travsel i reklamebranchen nu er sprunget ud som KUNSTER og skabs-socialist og kan fortælle om sin østehandler.

Så tænker du: Hvem er en rigtig super-kapitalist? Jeg skal have en modvægt.

Oh, yes. Det må sgu da være ham guld-flipperen Klaus Riskjær Pedersen, ikke sandt. Han er godt nok bag træmmen, men alligevel. Men han er også blevet (næsten) konvertit. Nu snakker han om socialt ansvar og at finanskrisen også kan være positiv. Billig deal.

Historien er hjemme. Artiklen skrevet. Og jeg har ringet til både pro et contra folk.

Vinklen blev, som jeg (og Information) ville have den: slipsedrengene har tabt. Habitten er blevet til sorte cowboy-bukser (som vi alle går i - for det er normalt) og vi fik ret: Kapitalismen er noget lort.

Konklusionen er klar på forhånd: Nu skal jeg bare have nogle citater, der passer. Men også nogle nuanceringer.

Men det hele passer.

Det er faktisk for programmeret.

You can do better!

Jesper Berg 21. marts, 2009 # Stående kommentar?

Artiklen minder mig om billede. Jeg for nylig faldt over på en amerikansk blog: "Der var engang for ikke så længe siden, hvor den lille mand ledte på hatten, når han mødte hr. Bankdirektøren på gaden. I dag sænker han blikket og spytter i fortovet."

u001 u001 21. marts, 2009 # Stående kommentar?

Her er et link til et interview med Poul Nytrup Rasmussen om kapitalfondens gradighed:

<http://www.executivetalks.com/exe018.html>

Det er en glimrende artikel. Banker i stribevis har blevet anbefalet deres kunder at udskele deres obligationer med en akte portfolio, og dermed fravindlet dem en stor del af deres opsparing.

Søren Kristensen 21. marts, 2009 # Stående kommentar?

Jeg synes heller ikke artiklen er så ringe endda og jeg bliver helt forpustet, når jeg ifølge Orla Schantz læser om alle de opgaver der har skullet løses for at tilvejebringe den. Den slags giver respekt i min bog, for jeg

u001 u001 21. marts, 2009 # Stående kommentar?

Der bør udarbejdes spillekort over de 52 mest kriminelle eller højest rangerende finansielle terrorister, som bør jages, retsforfølges og straffes.

Terroristloven bør ændres til også at omfatte finansielle terrorister.

Deres forbydelser svarer til eller er værre end de største bankoverf, eller værre end Klaus Riskjær forbydelser.

Christoffer Sørensen 22. marts, 2009 # Stående kommentar?

Og politikere er ikke finansielle terrorister?

Politikere som i årevis har opfordret os til at bruge flere penge for at få gang i økonomien og som nu bruger skattepenge til at redde bankerne.

De har været dygtige til spin og befolkningen æder det.

Ben Simon 22. marts, 2009 # Stående kommentar?

Jeg tror der skal flere sæt spillekort til.

u001 u001 24. marts, 2009 # Stående kommentar?

Here er et citat fra en avis:

"Poul og Britta fra Århus havde fuld tillid til deres bankrådgiver i en lokal bank, som de havde haft gennem 34 år. Nu har de med ét slag mistet alle deres 356.000 kroner, fordi de gjorde, som han anbefalede. "

Bankrådgiveren er sikkert blevet trænet af banken til at anbefale en akte portfolio, da det er mere profitabelt for banken at sælge portefolier frem for at anbefale opsparing i obligationer.

De ansvarlige finansfolk bør derfor retsforfølges, og straffes.

Dagbladet Information
Grundlagt 5. maj 1945 af Berge Outzø. Dengang som nu *uafhængig af partipolitiske og økonomiske interesser*
Direktør Morten Hesselstahl

Netavisen
Forside | Samfund | Kultur | Debat | Luftskebet

Abonnement
Abonnement | Følg i levering | Flitteservice | Ferieservice

Annoncer
Professionelle annoncer | Tastselv | Fortækningsstatistik

Om os
Kontakt | Forhandlere | Journalister | Organisation | Ledige stillinger | Historie | Forlaget | Mediefabrikken

Redaktion
Ansvarshavende chefredaktør: Palle Weis
Medredaktør: Bent Winther
Redaktør for digitale medier: Nikolaj Thyssen
Redaktionschef weekend og kultur: Rune Lyksbjerg
Nyhedsschef: Claus O. Knudsen

Internationalt redaktør: Anna von Sperding
Kulturredaktør: Peter Nielsen
Redaktør for Paradoks: Mette-Line Thorup
Debatredaktør: Tina Splidsboel
Oversigt: Journalister på Information

Ophavsretten tilhører Dagbladet Information. Læs mere om brug af materiale publiceret på information.dk
Information.dk is powered by Drupal open source software | Get involved: The Open Source Newspaper

Dagbladet Information | Store Kongensgade 40C, DK-1264 København | Tel: 33696000 | Fax: 33696079

21. marts 2009
Skrevet af: Lasse Lavrsen

SEND
PRINT
DEL
Irva SPONSORERET AF IRVA FOLD UD FOR AKTUELLE TILBUD OG OPSKRIFTER

Emneord for denne artikel
banksektoren | Finanskrise | finanssektoren

Relaterede artikler

- EU's første kontante svar på krisen
- EUreklam dysfunction
- Strejker lammer Frankrig
- Giv økonomerne skylden - ikke økonomien
- Verdens økonomi går mod lysere tider

Seneste fra Tendens

- Det betaler sig at investere i egen sundhed
- Kloakmesterens syn på rotter
- Når det rigtige bliver helt forkert
- Kvinder elsker at høre om tog
- De nævenyttige
- Liv i stedet for forbrug?
- Læserne skriver
- Er den papirløse kollega fjende eller kammerat?
- Den realistiske utopi
- Alt er ved det gamle

Kirkens Korshær tror på, at **ALLE MENSKER ER ET MØDE VÆRD** *Gør du også?* **DONÉR 100 KR SMS KK1231** **KIRKENS KORSHÆR** Nyttig hjælp til de 4000 hjemløse i København K. Siden 1983 til i dag. www.kirkenskorshær.dk

Fra forsiden
Angående avertisser
Total atom afrustning er på dagsordenen
Legalisering af voldtægt på vej i Afghanistan
DF vil forbyde tildækning i det offentlige rum
Halvt dyr, halvt maskine
Alhambra visdom afkodet efter 650 år

Bedst lige nu
Spragligt udtale stemtiple tabere og vindere
Har du accent, er du lyde eller dreng vil de fleste opfatte dig som dummere end andre, viser undersøgelse af børns underbevidste holdninger til sprogligt udtale
Aben strid om magten i Saudi-Arabien
Kronprinsen er alvorligt syg, og Saudi-Arabiens kongelige familie er i åben strid om, hvem der skal overtage tronen

DR film og public service
Det er en styrke-center, at seerne kan finde skidt og kanel på samme kanal, siger medieforsker Henrik Søndergaard fra Københavns Universitet

'Wonky' giver ny søgning i computeren
Søvsige synthesizer, radbrødede beats, boblende basgange, radbrødede beats. En ny genre dyrker destruktion og søvsigen med frigørende og vitale resultater til følge. Tag godt imod den nye genre 'wonky'

Børnene og bedstemødrenes land
På seks år er antallet af liv- og aids-smittede i Mozambique steget med 40 procent. Det er især veluddannede, kvinder og 20- til 40-årige, der rammes og efterlader et land, der skal styres af børn og bedstemødre. Det viser en ny rapport fra FN. Alligevel er der et håb for landet, siger godt imod den internationale sundhed

DR Discount
Fredag efter fredag bruger DR sine licensmidler på at sende discount tv ud til danskerne. Information har kørt de seneste 3 måneders film på DR gennem en af de allerstørste filmbasen og domme er klar. DR's familieunderholdning er ikke bare discount. Den er certificeret raddlen. «Kynisk foragt for seerne», siger en anmelder

CREDIT KREDIT RABBITEN